

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o viacročnom financovaní činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu“

COM(2013) 174 final

(2013/C 327/18)

Spravodajkyňa: **Dr. BREDIMA**

Európsky parlament (16. apríla 2013) a Rada Európskej únie (18. apríla 2011) sa podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie rozhodli prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o viacročnom financovaní činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu“

COM(2013) 174 final.

Odborná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 20. júna 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 491. plenárnom zasadnutí 10. a 11. júla 2013 (schôdza z 10. júla 2013) prijal 179 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery

1.1 EHSV súhlasí so zvýšením rozpočtu Európskej námornej bezpečnostnej agentúry podľa navrhovaného nariadenia zo 154 miliónov EUR na 160,5 milióna EUR na roky 2014 – 2020. Opätovne pripomína, že podporuje rozšírenie právomocí EMSA v zmysle nariadenia č. 100/2013.

1.2 Prijatie navrhovaného nariadenia prichádza v zlomovom okamihu vzhľadom na objavenie ložísk ropy a zemného plynu vo východnej časti Stredozemného mora a následné iniciatívy na ich rýchlu ťažbu pomocou morských vrtov. Tieto aktivity budú predstavovať výzvu, pokiaľ ide o schopnosť EMSA odpovedať na potenciálne riziká spojené s vrtaním na mori a prepravou ropy a zemného plynu.

1.3 EHSV súhlasí s navrhovaným objemom finančných prostriedkov, no domnieva sa, že nemusí byť dostatočný na vykonanie činností stanovených na uvedené sedemročné obdobie, a to vzhľadom na tieto skutočnosti: väčšia premávka (viac ropných a plynových tankerov na mori), zvýšená vrtná činnosť súvisiaca s ťažbou ropy a zemného plynu v moriach obklopujúcich EÚ, medzi členskými štátmi EÚ pribudli ďalšie pobrežné a ostrovné štáty. Obmedzená kapacita možnosti reagovať na núdzové situácie môže viesť k väčším externým nákladom v prípade veľkých havárií.

1.4 EHSV sa domnieva, že rozmiestnenie aktuálne 19 plavidiel, ktoré majú pomôcť členským štátom pri odstraňovaní znečistenia na mori, nemusí postačovať na pokrytie všetkých pobrežných oblastí EÚ. Objem finančných prostriedkov nemusí byť dostatočný ani z hľadiska ďalšieho rozvoja satelitných snímkov na zisťovanie znečisťujúcich látok vypustených plavidlami v celej oblasti EÚ a ich odčerpávanie.

1.5 EHSV povzbudzuje EMSA, aby začala využívať svoju novú právomoc a prispela tak k boju proti námornému pirátstvu. Satelitné systémy EMSA na monitorovanie budú nanajvýš užitočné pri identifikácii pirátskych lodí.

1.6 EHSV by rád vedel, či sú členské štáty EÚ a susedné krajiny stále primerane vybavené na to, aby mohli reagovať na veľké havárie, ako bola napr. nehoda tankerov Erika a Prestige, alebo katastrofy podobné explózií plošiny Deepwater Horizon.

1.7 EHSV vyzýva EÚ, jej členské štáty a nové susedné pobrežné štáty, aby zintenzívnili implementáciu nasledujúcich regionálnych dohovorov, ktoré sú uvedené v dôvodovej správe navrhovaného nariadenia: Helsinský dohovor, Barcelonský dohovor, Bonnská dohoda, dohovor OSPAR, Lisabonská dohoda (ktorá ešte stále nenadobudla platnosť) a Bukurešťský dohovor.

1.8 EHSV vyzýva EMSA, aby konala s cieľom identifikovať nevhodné zberné zariadenia na zvyšky ropy v prístavoch EÚ aj v prístavoch susedných štátov.

2. Návrh Európskej komisie

2.1 Európska komisia predložila 3. apríla 2013 *Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o viacročnom financovaní činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu* ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 174 final.

2.2 V nariadení č. 2038/2006⁽²⁾ (18. decembra 2006) sa stanovilo viacročné financovanie činnosti Európskej námornej bezpečnostnej agentúry v oblasti boja proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013.

2.3 Nariadenie č. 100/2013 (z 15. januára 2013) dalo agentúre EMSA nové „hlavné“ úlohy týkajúce sa zasahovania pri znečistení morí spôsobenom ropnými a plynovými zariadeniami a rozšírilo služby EMSA na krajiny, na ktoré sa vzťahuje politika rozšírenia a európska susedská politika⁽³⁾. V predložennom stanovisku sa posudzuje najmä prispôbenie financovania EMSA jej novým úlohám. Navrhovaná výška finančných prostriedkov je 160,5 milióna EUR na obdobie siedmich rokov (1. januára 2014 – 31. decembra 2020).

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV súhlasí so zvýšením rozpočtu Európskej námornej bezpečnostnej agentúry podľa navrhovaného nariadenia zo 154 miliónov EUR na 160,5 milióna EUR na roky 2014 – 2020. Pripomína, že podporuje rozšírenie právomocí EMSA v zmysle nariadenia č. 100/2013. Táto podpora je v súlade so súborom stanovísk EHSV⁽⁴⁾ týkajúcich sa úlohy EMSA.

3.2 Nariadenie č. 100/2013 dáva agentúre EMSA právomoc zasiahnuť nielen pri úniku ropy z lodí, ale aj v prípade úniku ropy z ropných plošín a plošín na ťažbu plynu na mori. Táto právomoc bola priznaná v nadväznosti na únik ropy pri havárii a následnej explózii vrtnej plošiny Deepwater Horizon v Golfskom zálive v apríli 2010. EHSV vychádza z toho, že všeobecným cieľom návrhu Komisie je zabezpečiť účinnú pomoc EÚ v boji proti znečisťovaniu životného prostredia plavidlami a znečisťovaniu mora zariadeniami na ťažbu ropy a zemného plynu prostredníctvom agentúry EMSA, ktorá má dotknutým štátom poskytovať udržateľné služby v rámci boja proti znečisteniu. Členské štáty teda môžu zohľadniť takúto podporu pri vypracúvaní resp. aktualizácii svojich vnútroštátnych plánov v oblasti boja proti znečisťovaniu morí.

3.3 EHSV vychádza z toho, že navrhovaný rozpočet má agentúre EMSA umožniť zachovať si svoju sieť pohotovostných plavidiel na boj proti úniku ropy, ktorá je rozmiestnená medzi námornými oblasťami EÚ, a že na boj proti znečisťovaniu ropnými látkami unikajúcimi z lodí a zariadení na mori bude k dispozícii len obmedzený počet nových plavidiel. Očakáva sa tiež, že nebudú k dispozícii finančné prostriedky na modernizáciu vybavenia na odčerpávanie uniknutej ropy, ktoré by tak v období rokov 2014 až 2020 už nemuselo byť optimálne.

3.4 EHSV vychádza z toho, že monitorovanie nelegálnych vypúšťania ropy z ropných zariadení na mori prostredníctvom systému CleanSeaNet, bude fungovať najmä formou spoločného využívania satelitných snímok, ktoré sa používajú aj na monitorovanie znečistenia spôsobného plavidlami. EHSV pripomína svoje predchádzajúce stanovisko⁽⁵⁾, v ktorom sa uvádza, že „vzhľadom na vysoké náklady satelitného snímania je EHSV presvedčený, že je potrebné optimalizovať využitie prostriedkov a najmä, že členské štáty musia navzájom koordinovať využívanie snímok, čo by mohlo viesť k značnej úspore nákladov. Zároveň je potrebné investovať do zdokonaľovania spôsobu získavania snímok vo všetkých európskych námorných oblastiach, keďže súčasný záber snímania nie je komplexný, a to najmä v oblasti Stredomoria.“

3.5 EHSV vychádza z toho, že finančné prostriedky nebudú určené na poskytnutie technickej pomoci ani na budovanie kapacít v partnerských krajinách v rámci európskej susedskej politiky.

3.6 Prijatie navrhovaného nariadenia prichádza v rozhodujúcom momente vzhľadom na objavenie nových zdrojov energie pre EÚ. Objavenie nových podmorských zásob ropy a zemného plynu a následné vrtanie s cieľom čo najrýchlejšie ich vyťažiť bude, predovšetkým vo východnej časti Stredozemného mora, predstavovať výzvu pre agentúru EMSA a jej schopnosť reagovať na potenciálne riziká, ktoré s tým súvisia. Agentúra EMSA by mala mať k dispozícii viac prostriedkov, ak má v tomto smere splniť svoju úlohu. Väčšia premávka plavidiel a najmä tankerov / cisternových lodí na prepravu skvapalneného zemného plynu, objavenie nových ložísk ropy a zemného plynu a súvisiaca vrtná činnosť si bude vyžadovať oveľa viac plavidiel v Stredozemnom a Čiernom mori. Počet 19 plavidiel na pokrytie celého pobrežia EÚ v období rokov 2014 – 2020 je veľmi optimistický odhad, ktorý sa za daných okolností môže ukázať ako extrémne nízky.

3.7 Rozšírenie právomoci EMSA na uvedenú oblasť si vyžiada ďalší rozvoj služby satelitného snímkovania na sledovanie, skoré odhalenie znečistenia a identifikáciu zodpovedných plavidiel či zariadení na ťažbu ropy a plynu. Zlepšiť by sa mala dostupnosť údajov a účinnosť zásahov pri znečistení.

3.8 EHSV by rád vedel, či sú členské štáty EÚ a susedné krajiny stále primerane vybavené na to, aby mohli reagovať na veľké havárie, ako bola napr. nehoda tankerov Erika a Prestige, alebo katastrofy podobné explózii plošiny Deepwater Horizon.

3.9 Na základe uvedeného sa EHSV domnieva, že by sa malo vyčleniť viac zdrojov s cieľom: vymeniť vybavenie na boj proti znečisťovaniu životného prostredia na palube zmluvných plavidiel, poskytnúť ďalšie pohotovostné plavidlá na boj proti úniku ropy, ktoré by pokrývali oblasti so zariadeniami na mori, ktoré v súčasnosti nespádajú do primeraného geografického rozsahu

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 39, 9.2.2013, s. 30.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 76, 14.3.2013, s. 15,

Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 153,

Ú. v. EÚ C 48, 15.2.2011, s. 81,

Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 173,

Ú. v. EÚ C 255, 22.9.2010, s. 103,

Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 20,

Ú. v. EÚ C 211, 19.8.2008, s. 31,

Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006, s. 16,

Ú. v. EÚ C 108, 30.4.2004, s. 52.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 28, 3.2.2006, s. 16.

(napr. Arktída), zakúpiť ďalšie disperzanty a vybavenie na zásahy pri úniku ropy na mori, rozšíriť služby siete CleanSeaNet na oblasti so zariadeniami na mori a pokryť pomoc určenú krajinám v rámci európskej susedskej politiky.

3.10 EHSV povzbudzuje EMSA, aby začala využívať svoju novú právomoc a prispela tak k boju proti námornému pirátstvu. Nástroje a údaje agentúry EMSA – predovšetkým monitorovanie pomocou satelitného systému – budú užitočné pri identifikácii pirátskych lodí. Jednou z hlavných úloh agentúry EMSA by sa malo stať poskytovanie údajov o geografickej polohe plavidiel, no vždy na žiadosť vnútroštátnych orgánov. EHSV pripomína, že je potrebné, aby EMSA pomáhala v boji proti pirátstvu, ako sa uvádza už v jeho stanovisku na tému „Námorné pirátstvo: posilnenie reakcie EÚ“ zo 16. januára 2013 a ako zaznelo na príslušnej verejnej diskusii 24. januára 2013.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Článok 2: Vymedzenie pojmov

Definícia pojmu „ropné látky“ v zmysle navrhovaného nariadenia odkazuje na definíciu uvedenú stanovenú v Medzinárodnom dohovore o pohotovosti, zásahoch a spolupráci z roku 1990. EHSV žiada EÚ a jej členské štáty, aby zlepšili implementáciu tohto dohovoru.

4.2 Článok 2: Vymedzenie pojmov

Definícia pojmu „nebezpečné a škodlivé látky“ odkazuje na definíciu stanovenú v Protokole o pohotovosti, zásahoch a spolupráci v prípadoch znečistenia nebezpečnými a škodlivými látkami z roku 2000. EHSV žiada EÚ a jej členské štáty, aby pristúpili k uvedenému dohovoru a implementovali ho, ak tak ešte neurobili.

4.3 Článok 4: Financovanie z prostriedkov Únie

4.3.1 EHSV vychádza z toho, že pomoc agentúry EMSA krajinám, na ktoré sa vzťahuje politika rozširovania a európska susedská politika, by sa mala financovať z existujúcich programov EÚ pre tieto krajiny, a preto by nemala predstavovať súčasť tohto viacročného finančného rámca.

4.3.2 EHSV súhlasí s navrhovaným objemom finančných prostriedkov, no má pochybnosti o tom, či bude stačiť na realizáciu činností vyžadovaných počas sedemročného obdobia vzhľadom na objavujúce sa výzvy: zvýšené dopravné toky (viac ropných tankerov a cisternových lodí na prepravu plynu)

a zvýšená vrtná činnosť súvisiaca s ťažbou ropy a zemného plynu v moriach obklopujúcich EÚ. Nižšia schopnosť reagovať na núdzové situácie môže viesť k vyšším externým nákladom v prípade veľkých havárií.

4.4 Článok 5: Existujúce monitorovacie schopnosti

Pokiaľ ide o zoznam verejných a súkromných mechanizmov na boj proti znečisťovaniu životného prostredia v EÚ, EHSV naliehavo žiada, aby sa doň začlenili aj takéto mechanizmy pobrežných štátov, ktoré susedia s EÚ, keďže znečistenie morí nemá hranice. Hoci je toto stanovisko venované znečisteniu v dôsledku havárií, EHSV by chcel okrem toho vyzvať agentúru EMSA, aby vystopovala nevhodné zberné zariadenia na zvyšky ropy v prístavoch EÚ, ako aj v prístavoch susedných pobrežných štátov. V protiklade k znečisteniu v dôsledku havárií je prevádzkové znečistenie mediálne oveľa menej zaujímavé a nie je až takou senzáciou, no práve takéto znečistenie má značne vyšší podiel na celkovom znečistení morí.

4.5 EHSV vyzýva EÚ, jej členské štáty a nové susedné pobrežné štáty, aby zintenzívnili implementáciu nasledujúcich regionálnych dohovorov, ktoré sú uvedené v dôvodovej správe navrhovaného nariadenia: Helsinský dohovor, Barcelonský dohovor, Bonnská dohoda, dohovor OSPAR, Lisabonská dohoda (ktorá ešte stále nenadobudla platnosť) a Bukurešťský dohovor. EHSV sa domnieva, že by sa mali naďalej podporovať cvičenia zamerané na boj proti znečisteniu (spoločne) organizované v rámci týchto dohovorov. Za kľúčovú považuje výmenu expertov zaoberajúcich sa problematikou znečistenia morí. Na základe programu agentúry EMSA s názvom EMPOLLEX (výmenný program pre expertov zaoberajúcich sa problematikou znečistenia morí) by sa preto mala uľahčiť výmena väčšieho počtu takýchto odborníkov medzi členskými štátmi.

4.6 EHSV pripomína, že je potrebné, aby susedné pobrežné štáty v plnej miere implementovali základný námorný dohovor, t. j. Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve (1982), ktorý je právnym základom činnosti súvisiacej so znečistením morí, vykonávania vrtov do morského dna a environmentálne bezpečnou prepravou na mori.

4.7 Zmluvné plavidlá majú veľkú kapacitu uloženia odčerpanej ropy a možnosť výberu medzi rôznymi systémami odčerpávania ropy. EHSV sa domnieva, že by sa malo umožniť, aby zmluvné plavidlá agentúry EMSA mohli byť vyžívané na prekládku, transfer medzi plavidlami a ukladanie ropy odčerpanej z mora.

V Bruseli 10. júla 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE